

Centerleder Kenn Steen Andersen
Skolen på Synscenter Refsnæs
Synscenter-refsnaes@regionsjaelland.dk

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. nr.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk
CVR nr.: 29634750

16. januar 2018
Sags nr.:17-10844-3

Tilsyn 2017 med Skolen på Synscenter Refsnæs

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet afslutter hermed styrelsens tilsyn 2017 med Skolen på Synscenter Refsnæs.

Styrelsen anser det for betimeligt, at der i august 2018 gennemføres en opfølgning på tilsynssagen 2017. Det forventes, at opfølgningen i 2018 gennemføres i en skriftlig dialog med mulighed for et møde om sagen.

1. Indledning

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fører tilsyn med folkeskoleundervisningen på de lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud, jf. § 47 b i folkeskoleloven.

Formålet med tilsynet er at få oplysninger om, hvorledes disse regionalt forankrede undervisningstilbud lever op til kravene i folkeskoleloven.

Styrelsen gennemførte på den baggrund i perioden august-november 2017 et tilsyn på de fire lands- og landsdelsdækkende regionalt forankrede specialundervisningsskoler: Skolen på Synscenter Refsnæs i Region Sjælland, Fredericiaskolen på Center for Høretab i Region Syddanmark, Geelsgaardskolen i Region Hovedstaden og Center for Døvblinde og Høretag (tidligere Aalborgskolen) i Region Nordjylland.

2. Tilsynets konkrete indhold og tilrettelæggelse

I anmeldelsen af tilsynet den 18. august 2017 meddelte Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, at tilsynet ville have fire fokuspunkter:

1. Undervisningstid og minimumstimetal.
2. Procedurer ved afgørelse om fritagelse for et eller flere fag i folkeskolens specialundervisning.
3. Undervisningen af elever på lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til.
4. Evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

Tilsynet ville desuden blive anvendt til at få beskrevet elevgruppen på de fire skoler i relation til skolernes særlige status som lands- og landsdelsdækkende jf. bekendtgørelse nr. 760 af 24. juni 2014 om rammeaftaler og udgifter ved de lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud m.v.

Som led i tilsynet anmodede styrelsen om, at Skolen på Synscenter Refsnæs indsendte følgende redegørelser og dokumenter til styrelsen:

1. Oplysninger om undervisningstid og minimumstimetotal for skoleåret 2016/2017 på et særligt skema vedrørende bh.kl.-9.kl (vedlagt anmeldelsen af tilsynet), og en beskrivelse af skolens tilbud om 10. klasse, herunder samlet timetal og timetal i de obligatoriske fag.
2. 4 eksempler på afgørelser om fritagelse for et og eller flere fag og en beskrivelse af skolens procedurer i denne sammenhæng.
3. En kort beskrivelse af, hvorledes undervisningen indrettes i forhold til Fælles Mål, evt. vedlagt materialer i form af undervisningsplaner, årsplaner eller lignende arbejdsredskaber i planlægningen af undervisningen.
4. Fremsendelse af en kort redegørelse om den løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, herunder anvendelse af elevplaner, de nationale test og folkeskolens prøver. Og fremsendelse af en beskrivelse af proceduren ved beslutninger om fritagelser i denne sammenhæng, herunder en kort redegørelse for, hvorledes der foretages evaluering på anden vis.

Styrelsen anmodede desuden om et tilsynsbesøg den 18. september 2017, hvor de fire fokuspunkter og de fremsendte redegørelser og dokumenter kunne blive drøftet på et møde.

Skolen på Synscenter Refsnæs fremsendte de nævnte redegørelser og dokumenter og bemærkede i denne forbindelse, at det var vanskeligt at anvende det fremsendte skema til timetallene med oplysninger, der var retvisende, idet elever i udbredt grad har individuelle skemaer og oftest en del fritagelser for forskellige fag og i den sammenhæng tilbydes anden undervisning.

Styrelsen vurderede, at det med de fremsendte redegørelser og dokumenter i sammenhæng med tilsynsmødet, hvortil der var udarbejdet en særlige spørgeguide til tilsynets fokuspunkter, var muligt at få de nødvendige oplysninger for tilsynets gennemførelse.

3. Relevant retsgrundlag

Retsgrundlaget for tilsynet er folkeskoleloven med tilhørende bekendtgørelser, herunder i særlig grad bekendtgørelse nr. 693 af 10. juni 2014 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, hvor de særlige rammer og regler for folkeskolens specialundervisning er beskrevet.

Styrelsens udgangspunkt for tilsynet med de fire lands- og landsdelsdækkende specialundervisningstilbud er vejledning nr. 11056 af 24. november 2015 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Vejledningen forklarer og uddyber reglerne i bekendtgørelse nr. 693 af 10. juni 2014 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand.

I det følgende gives en kortfattet gennemgang af reglerne vedr. de fire fokuspunkter i tilsynet.

Undervisningstid og minimumstimetal

Det er de almindelige regler om undervisningstimetal i folkeskolen, der gælder, jf. folkeskoleloven §§ 14b – 16b. Eleverne skal undervises på det klassetrin, som deres skolealder svarer til. Det betyder, at undervisningen skal tilrettelægges med udgangspunkt i Fælles Mål for pågældende klassetrin (pkt. 45-46 i vejledningen om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand).

Procedurer ved afgørelse om fritagelse for et eller flere fag i folkeskolens specialundervisning

I de tilfælde hvor en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag, således at det ikke skønnes hensigtsmæssigt at give eleven specialundervisning i faget, kan eleven med forældrenes samtykke fritages for undervisning i dette fag, dog ikke for så vidt angår fagene dansk og matematik. Afgørelse herom træffes af skolens leder på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering. Det er en betingelse, at eleven får anden undervisning i timerne for det pågældende fag (pkt. 50 og pkt. 68 i nævnte vejledning).

Undervisningen af elever på lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til

Specialundervisningen i specialklasser kan, hvis elevernes undervisningsmæssige behov gør det nødvendigt, undtagelsesvist gives eleverne på et lavere niveau end nævnt i folkeskolelovens § 5, stk. 1-2, § 19 c, stk. 2 og § 19 d, stk. 2 og 4. Timeplanen for den enkelte specialklasse skal angive, i hvilket omfang undervisningen gives på et lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til. Hvis undervisningen gives på et lavere klassetrin, tilpasses undervisningsniveauet klassens/elevens behov med udgangspunkt i de Fælles Mål for det pågældende lavere klassetrin (pkt. 48 i nævnte vejledning).

Evaluerings af elevernes udbytte af undervisningen

I henhold til folkeskolelovens § 13 b skal der udarbejdes elevplaner m.v. for alle folkeskolens elever, herunder også for elever der modtager specialpædagogisk bistand. Elevplanen skal være digital og gøres tilgængelig for elevens forældre.

Efter folkeskolelovens § 13, stk. 3, udarbejder undervisningsministeren test (de såkaldte nationale test) i udvalgte fag og på bestemte klassetrin, der skal anvendes som led i den løbende evaluering. Deltagelse i de nationale test er obligatorisk. Skolelederen kan give tilladelse til, at en elev med funktionsnedsættelser aflægger test på særlige vilkår. Skolelederen kan i særlige tilfælde beslutte, at en elev fritages for at gennemføre en test, hvis eleven på grund af betydelig funktionsnedsættelse vurderes ikke at kunne gennemføre testen med et resultat, der kan bidrage til kvalificering af den løbende evaluering. Afgørelsen træffes på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering. Fritagelse kan kun besluttes, hvis forældrene og eleven er enige heri. Inddragelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning kan undlades, hvis skolens leder vurderer, at det ikke er nødvendigt, og hvis forældrene er enige heri. Skolens leder skal ved fritagelse for test efter samråd med forældrene og så vidt muligt eleven sikre, at der i stedet for testene fastlægges andre metoder til evaluering, der træder til i stedet for de obligatoriske test. De nærmere regler om de nationale test er fastsat i bekendtgørelse nr. 742 af 14. juni 2017 om obligatoriske test i folkeskolen.

Ifølge § 14 i bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning og specialpædagogisk bistand kan karaktergivning efter aftale med eleven og forældrene i et eller flere fag erstattes af en skriftlig udtalelse om elevens standpunkt. Udtalelsen skal for det enkelte fag udtrykke, i hvor høj grad eleven har nået de opstillede mål for undervisningen i faget.

Det fremgår af § 14, stk. 1, i folkeskoleloven, at eleverne ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin aflægger folkeskolens 9.-klasseprøver. Det er således obligatorisk for alle elever i folkeskolen at aflægge folkeskolens 9.-klasseprøver, herunder også elever i specialklasser og specialskoler. Ifølge §§ 28-31 i bekendtgørelse nr. 1132 af 25. august 2016 om folkeskolens prøver skal skolens leder tilbyde særlige prøvevilkår til elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller tilsvarende vanskeligheder, når dette er nødvendigt for at ligestille disse elever med andre i prøvesituationen.

Det fremgår endvidere af §§ 32-38 i nævnte bekendtgørelse, at elever kan fritages for at aflægge folkeskolens 9. klasseprøver på grund af betydelig funktionsnedsættelse. Beslutning om fritagelse træffes af skolens leder på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering og efter samråd med eleven og forældrene. Inddragelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning kan dog undlades, hvis skolens leder vurderer, at det ikke er nødvendigt, og hvis forældrene er enige heri. Skolens leder skal sikre, at forældrene orienteres om, at de til enhver tid kan anmode om, at pædagogisk-psykologisk rådgivning inddrages både ved beslutninger om særlige prøvevilkår og beslutninger om fritagelse. Der skal også tages stilling til, hvordan elevernes udbytte af undervisningen evalueres på anden vis.

4. Sagsfremstilling

I den følgende sagsfremstilling fremlægges de oplysninger, styrelsen har modtaget i de fremsendte dokumenter og redegørelser fra skolen og på tilsynsmødet den 18. september 2017 med skolen.

1. Undervisningstid og minimumstimetal

I de fremsendte dokumenter og redegørelser og på tilsynsmødet den 18. september har skolen givet oplysninger om, at skolen følger folkeskolelovens bestemmelser om undervisningstid, minimumstimetal, den fagrække, der skal tilbydes på de forskellige klassetrin, motion og bevægelse i gennemsnitlig 45 minutter om dagen m.m.

Det er endvidere oplyst, at skolens elevgruppe, særligt i børneskolen (se bilag om skolens elevgruppe) har behov for hvile, fysioterapi og særlig omsorgsarbejde i form af madning, toiletbesøg m.v. For at kunne give et undervisningstilbud er det nødvendigt at anvende tid til sådanne understøttende aktiviteter.

Skolen har på tilsynsmødet oplyst, at undervisningen i de obligatoriske emner, færdselslære, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, jf. § 7 i folkeskoleloven ikke tilbydes i systematisk form i børneskolen, fordi undervisning i nogle af emnerne efter skolens opfattelse ikke vil give mening. Skolen oplyste samtidigt under mødet, at den ville genoverveje undervisningstilbuddet vedr. de obligatoriske emner.

Som tidligere nævnt har skolen vanskeligheder ved at fremsende retvisende oplysninger om minimumstimetal i fagene i en generel skematisk form som følge af en undervisningsform med en overvægt af individuelle undervisningsforløb. På tilsynsmødet blev vanskelighederne drøftet og styrelsen fik lejlighed til at overvære den individuelle undervisning, der er planlagt med læringsmål, men samtidig bliver givet i nogle sekvenser, der er afstemt med temporære muligheder i forhold til elevens tilstand og behov.

2. Procedurer ved afgørelse om fritagelse for et eller flere fag i folkeskolens specialundervisning.

I det af skolens fremsendte dokument, "Procedurebeskrivelser vedr. fritagelser og særlige prøvevilkår" beskrives skolens procedurer indenfor 5 områder: "1. Fritagelse-fag", "2. fritagelse - obligatoriske test (national test)", "3. Fritagelse – obligatoriske fag", "4. Særlige vilkår – obligatoriske test" og "5. Særlige prøvevilkår – obligatoriske prøver". I forbindelse med fritagelse for et eller flere fag tager beskrivelsen udgangspunkt i § 13 i bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og giver derpå en kort arbejdsbeskrivelse for de relevante medarbejdere på skolen og skolens leder. I procedurebeskrivelsen indgår desuden skabeloner til forskellige skemaer, der skal anvendes i denne sammenhæng.

På tilsynsmødet fremsatte styrelsen det spørgsmål, om det af dokumentationen i højere grad kunne fremgå, hvilket udviklingsniveau eleven er på i forhold til de faglige mål og forventninger. Skolen tilkendegav, at det er muligt.

På tilsynsmødet fremsatte skolen spørgsmål om regler for det påkrævede samarbejde mellem skolen og den kommunale pædagogiske-psykologiske rådgivning (PPR) i forbindelse med fritagelse.

3. Undervisning af elever på lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til.

Det fremgår af de fremsendte dokumenter og redegørelser, at skolen tager udgangspunkt i folkeskolens Fælles Mål i forbindelse med undervisning af elever på lavere klassetrin end det klassetrin elevernes skolealder svarer til. Skolen anvender i denne sammenhæng den digitale læringsplatform ”Meebook”, hvori de Fælles Mål er indskrevet.

Det er samtidig relevant at nævne, at skolen har en del elever, der befinder sig på et udviklingsniveau svarende til børns gennemsnitlige niveau i alderen 0-6 år, hvilket betyder et udviklingsniveau før skolealderen. I denne undervisning er det de Fælles Mål for børnehaveklasse, der skal tages udgangspunkt i. Der er desuden tale om elever, der har et undervisningsbehov, hvor der kræves særlige læringsmål i en understøttende undervisningen, der omfatter kommunikation, synstræning, bevægelse, ADL (almindelig daglige livsførelse), sociale færdigheder m.m.

4. Evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

Det fremgår af de fremsendte dokumenter og redegørelser, at skolen tilrettelægger en evaluering af elevernes udbytte af undervisning, der følger regelsættet.

Skolen anvender som tidligere nævnt den digitale læringsplatformen ”Meebook” til arbejdet med elevplaner og forældre gives adgang hertil. Skolen har en procedurebeskrivelse i forbindelse med behov for særlige prøvewilkår eller fritagelse for prøve i denne sammenhæng evaluering på anden vis.

5. Styrelsens vurderinger

I det følgende fremlægges styrelsens specifikke vurderinger i forbindelse med de fire fokuspunkter i tilsynet. I fremlæggelsen fremhæves de forhold, hvor styrelsen stiller krav om korrektioner i skolens praksis eller giver anbefalinger og forslag praksis til skolens praksis, og det beskrives, hvorledes styrelsen vil følge op på de berørte forhold.

1. Undervisningstid og minimumstimetal.

På baggrund af de redegørelser og dokumenter, som skolen har fremsendt, og tilsynsmødet den 18. september 2017 er det styrelsens vurdering, at skolen tilrettelægger undervisningstilbuddet efter reglerne om den samlede undervisningstid og minimumstimetal i fagene.

Styrelsen vurderer videre på nævnte grundlag, at skolen følger folkeskolelovens bestemmelser om, hvilke fag der skal tilbydes eleverne på de forskellige klassetrin. Det skal dog bemærkes, at undervisning i de obligatoriske emner (færdselslære, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab) ikke tilbydes i systematisk form i børneskolen (se bilag om skolens elevgruppe), fordi undervisning i nogle af emnerne efter skolens opfattelse ikke giver mening. Skolen har samtidig oplyst, at den vil genoverveje denne del af undervisningstilbuddet, hvilket styrelsen hermed har noteret.

Styrelsen anerkender skolens vanskeligheder ved at fremsende retvisende oplysninger om minimumstimetal i fagene i en generel skematisk form som følge af en undervisningsform med en overvægt af individuelle undervisningsforløb. Styrelsen betragter vanskelighederne som et praktisk-administrativt problem. Styrelsen skal samtidig anmode skolen om fremadrettet at indberette data til ministeriet for den elev, der er tættest på at modtage det undervisningstilbud, der er forudsat for elevens klassetrin. Styrelsen forventer desuden, at skolen vil kunne give oplysninger om de planlagte timetal til den enkelte elev på skolen, hvis dette ønskes.

Styrelsens opfølgning på fokuspunkt 1:

Styrelsen vil august 2018 stille spørgsmål om status på de nævnte problemstillinger om undervisningen i de obligatoriske emner og ved indberetning af minimumstal.

2. Procedurer ved afgørelse om fritagelse for et eller flere fag i folkeskolens specialundervisning.

På baggrund af de redegørelser og dokumenter, som skolen har fremsendt, og tilsynsmødet den 18. september 2017, er det styrelsens vurdering, at der på skolen er fastlagt en procedure vedr. eventuel fritagelse for et eller flere fag, der kan sikre, at der er et sagkyndigt grundlag og en dokumentation for skolelederens afgørelser om fritagelser. Det nævnte dokument ”Procedurebeskrivelser vedr. fritagelser og særlige prøvevilkår” skal her fremhæves som væsentligt grundlag for vurderingen.

Til spørgsmålet om regler for det påkrævede samarbejde mellem skolen og den kommunale pædagogiske-psykologiske rådgivning (PPR) i forbindelse med fritagelse kan det oplyses, at den pædagogiske-psykologiske vurdering (PPV) i forbindelse med henvisning af barnet til et regionalt lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud påhviler den kommune, der har foretaget henvisningen. Tilsvarende gælder for så vidt angår PPV ved fortsættelse eller ophør af barnets henvisning. Der skal her

henvises til § 3, § 6, stk. 1, og § 7, stk. 2, i specialundervisningsbekendtgørelsen. Kommunen har herudover ingen forpligtelse til at stille PPR til rådighed for det pågældende regionale lands- eller landsdelsdækkende undervisningstilbud. Styrelsen finder det således hensigtsmæssigt, at en afgørelse om en fritagelse for et fag eller flere fag kan begrundes med udgangspunkt i den pædagogisk-psykologiske vurdering, som den henvisende kommune er ansvarlig for.

Styrelsens opfølgning på fokuspunkt 2:

Styrelsen vil i august 2018 sætte fokus skolens procedure vedr. fritagelse for fag og det påkrævede samarbejde med pædagogisk-psykologisk rådgivning i den kommune, der har henvist eleven til Skolen på Synscenter Refsnæs. Styrelsen forventer, at den nævnte procedurebeskrivelse i august 2018 er revideret i forhold til denne problemstilling.

3. Undervisning af elever på lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til.

Styrelsen vurderer, at skolen følger den nævnte vejledning om folkeskolens specialundervisning og andet specialpædagogisk bistand ved undervisning af elever på lavere klassetrin end det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til, herunder fremgangsmåden ved anvendelse af folkeskolens Fælles Mål.

Det skal samtidig tilkendegives, at i undervisningen af elever med vidtgående funktionsnedsættelser og på et kognitivt udviklingsniveau, der befinder sig under skolealderen, i nogle tilfælde flere år under skolealderen, kan det være vanskeligt at anskueliggøre, hvad Fælles Mål konkret betyder for den daglige undervisning i denne specialpædagogiske kontekst.

Styrelsen betragter generelt temaet i dette fokuspunkt som et område i folkeskolens specialundervisning, hvor der er behov for fortsat udvikling med henblik på at give et relevant undervisningstilbud, der samtidig indeholder optimale forventninger til elevernes læringsmuligheder.

Styrelsens opfølgning på fokuspunkt 3:

Styrelsen vil i august 2018 stille spørgsmål til status på undervisningen af elever på lavere klassetrin end i det klassetrin, som elevernes skolealder svarer til og her i særlig grad i forhold til den undervisning, der gives elever på et udviklingsniveau, der ligger før skolealderen.

Evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

Styrelsen vurderer, at der på skolen foretages en evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, der følger de gældende bestemmelser. Skolen anvender den digitale læringsplatform ”Meebook” til arbejdet med folkeskolens elevplaner, og forældrene gives adgang hertil. Skolen har skriftlige procedurebeskrivelser om prøveafholdelse på særlige prøvevilkår eller om fritagelser for prøve og i denne sammenhæng evaluering på anden vis.

Styrelsens opfølgning på fokuspunkt 4:

Styrelsen finder ikke anledning til at foretage en opfølgning af tilsynet på dette fokuspunkt. Ved det nævnte tilsyn i august 2018 vil styrelsen blot stille opdaterende spørgsmål til arbejdet med evaluering af elevernes udbytte af undervisningen.

6. Styrelsens konklusion

Det er styrelsens samlede vurdering, at skolen som regionalt landsdækkende specialundervisningstilbud tilbyder et relevant specialiseret undervisningstilbud til de elever, der bliver henvist til skolen. Skolen tilrettelægger undervisningstilbuddet med folkeskoleloven og tilhørende bekendtgørelser som grundlag og arbejder konstruktivt i forhold til de udfordringer, der er i forholdet mellem elevgruppens behov og muligheder og de formelle bestemmelser i folkeskoleloven.

Styrelsen skal anmode om, at denne tilbagemelding og bilaget med beskrivelsen af skolens elevgruppe videresendes til Region Hovedstaden, og at skolebestyrelsen orienteres om tilsynet.

Beskrivelsen af skolens elevgruppe er udarbejdet i en særskilt dialog med skolen, hvor skolen har haft mulighed for at kommentere et udkast fra styrelsen før den endelige beskrivelse i vedlagte bilag.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet vil som nævnt i august 2018 gennemføre en opfølgning på styrelsens vurderinger i tilsyn 2017. Det forventes som nævnt, at tilsynet i 2018 gennemføres i en skriftlig dialog med mulighed for et møde om sagen.

I fald, der er spørgsmål eller bemærkninger til tilbagemeldingen, kan skolen henvende sig til undertegnede.

Med venlig hilsen

Rinze van der Goot
Pædagogisk konsulent
Kontor for Grundskolen
Direkte tlf. +45 33 92 57 97
rinze.van.der.goot@stukuvn.dk